

техніки, які належать до духовної культури, правового прогресу. З соціологічного погляду правова культура – це історично зумовлена характеристика правового середовища суспільства, рівень розвитку суб'єктів права, їхньої професійної діяльності та її результатів, що визначені у правових інститутах та відносинах.

Вплив правової культури на життя суспільства закріплено в її функціях: пізнавальній, регулятивній, нормативно-ціннісній, комунікативній, прогностичній та інших. Структурними елементами правової культури виступають: цивілізоване право; висока правова свідомість; законність; правопорядок; еталонна поведінка суб'єкта права. Водночас структура правової культури може бути представлена як системне утворення, що складається з культури правової свідомості; культури правової поведінки; культури функціонування законодавчих, судових і правозастосовних органів.

Аналіз численних наукових джерел дав змогу уточнити сутність ключового поняття дослідження – *«професійно-правова культура менеджера туристичного бізнесу», під яким розуміємо структурний компонент суспільної правової культури, що відображає ступінь та характер правового розвитку менеджера туристичного бізнесу, заснованого на певному рівні позитивної правосвідомості, що реалізується в активній творчій правозастосовній повсякденній та професійній туристичній діяльності.*

Професійно-правова культура є якісною характеристикою особистості менеджера туристичного бізнесу, яка відображає здатність вільно виконувати професійну діяльність відповідно до своїх ціннісних орієнтацій у межах встановлених норм права (правового поля). Практика професійної діяльності та нормативні документи, які її регламентують, свідчать, що професійно-правова культура передбачає наявність у менеджерів туристичного бізнесу внутрішньої мотивації до якісного здійснення професійної діяльності, сформованості професійно-орієнтованих цінностей та відповідального ставлення до своєї професії.

Список використаних джерел

1. Козюбра М. Право як явище культури. Право та культура: теорія і практика. Міжнар. наук.- практ. конф. 15–16 травня 2017 р. Київ: МП Леся, 2017. С. 28-30.
2. Попадинець Г. Правова культура як важливий елемент правової системи України. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2077/vnulpurn201478225.pdf>
3. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / за ред. проф. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. Харків: Право, 2007. 248 с.

Ліщинська-Кравець Г. Л.

старша викладачка,

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Проблема творчого розвитку студентської молоді тісно пов'язана з формуванням їхнього художньо-естетичного, мистецького досвіду. Оволодіння досвідом спілкування з народним декоративно-ужитковим мистецтвом, накопичення емоційного багажу вражень, формування художнього сприйняття розвиває творчу особистість, формує духовну культуру, виховує цінності, розширює світогляд, породжує механізми художньо-естетичного, творчого бачення предметного світу. При цьому художньо-естетичний досвід особистості цінний тим, що, отриманий ззовні, він створює потужне середовище для культурного розвитку, прояву творчості, уяви, емоцій, смаків, образного мислення, розширює поле ціннісних орієнтацій. Значення цього досвіду не обмежується лише локальною, осібною сферою загальнокультурної поведінки, «зовнішнім оформленням» свого спілкування зі світом мистецтва, а розкриває все,

що відбувається у культурному житті особистості, зачіпаючи її почуття, естетичну свідомість, уподобання тощо.

Проведене нами дослідження з формування та розвитку художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів технологій показує, що від ставлення студентів до збагачення власного художньо-естетичного досвіду залежить складна будова їхньої мотиваційної сфери та численні чинники її спонукання (сенс, цілі, емоції, інтереси тощо), які утворюють мотиваційну систему. Практика прилучення студентів до народного декоративно-ужиткового мистецтва свідчить, що про стан мотивації не можна судити з окремих спонукань, а треба охопити всю систему потреб, специфічну для кожного студента, а також урахувати характер домінуючих у нього спонукань.

У процесі дослідження нами вивчалися мотиви, які спонукають майбутніх учителів технологій до збагачення художньо-естетичного досвіду засобами декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема такі: 1) пізнавальні («прагнення отримати нову інформацію», «розширити свій світогляд», «пізнати себе в творчості» тощо); 2) емоційні («цікавість до декоративно-ужиткового мистецтва», «цікавість до процесу та результату творчої діяльності», «мотив привабливості творчих завдань, проєктів», «мотив отримання задоволення від успішного виконання творчого завдання» тощо); 3) соціальні («прагнення до спілкування, творчої взаємодії», «прагнення до командної роботи», «прагнення до поваги і визнання» тощо); 4) мотиви досягнення («оволодіти різними технологіями художньої обробки матеріалів», «успішно виконати творче завдання, реалізувати цікавий проєкт», «досягати успіхів у творчості», «розвинути творчі здібності» тощо); 5) мотиви самовираження («можливість творчої самореалізації, самовдосконалення», «спонукання до творчої індивідуальності», «формування творчої активності, ініціативності» тощо).

З'ясовано, що особливість художньо-естетичного досвіду полягає у можливості його творчого включення, перебудови, інтерпретації. Такий досвід розвиває у студентів здібності до нестандартного мислення, розв'язання різноманітних реальних і складних завдань навчального або творчого характеру. Причому завдяки активізації роботи уяви, мобілізації креативного мислення, прагнення до творчості й на основі багатого художньо-естетичного досвіду, творча діяльність з проєктування і виготовлення декоративно-ужиткових виробів стає для студентів ніби буденною, органічною потребою.

Дослідження виявило ще одну особливість художньо-естетичного досвіду – це його гармонізуючий вплив на особистість, який позначається спрямованістю на гуманізацію взаємовідносин у студентському колективі, потребу спільних переживань й очікувань, а також сприяє зняттю напруженості, агресивності, розвитку позитивних емоцій. Тобто художньо-естетичний досвід, сформований засобами декоративно-ужиткового мистецтва, частково розв'язує проблему національно-патріотичного і морального виховання, облагороджування поведінки та зовнішності молодої людини (згадаємо хоча б популярність Всесвітнього дня вишиванки – міжнародного свята, покликаного зберегти споконвічні традиції українського народу, ідею якого у 2006 р. запропонувала Леся Воронюк – студентка Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича). Таким чином, набутий художньо-естетичний досвід ніби будує естетичну свідомість, образне та творче мислення, сприйняття і почуття молодої людини та своєю чергою проходить подальше культивування, збагачення, розвиток. При цьому отримані естетичні враження, переживання, емоції поступово стають для студентів особистісно значущими й смислово освоєними, а художньо-естетичний досвід, проходячи оброблення, відбір, відсіювання та збагачення, розширює обрії естетичної свідомості особистості.

Отже, формування і розвиток художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів технологій забезпечується: 1) організацією естетичного освітнього та предметного середовища у закладі вищої освіти; 2) застосуванням методики розв'язання естетико-педагогічних ситуацій; 3) моделюванням процесів активного художнього сприйняття

автентичних творів народного мистецтва; 4) систематичним залученням до індивідуальної та групової творчості у галузі декоративно-ужиткового мистецтва через художнє проєктування, втілення проєктів у матеріалі, публічний захист і виставкову презентацію творчого доробку.

Люлька В. С.

канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та креслення,
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

Стешенко В. В.

магістрант,
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БУДОВИ ТЕХНІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Метою професійної (професійно-технічної) освіти, як відомо, є формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя [1]. Однак, для її реалізації існують певні перешкоди. Як зазначено в Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 року, у практиці існує проблема невідповідності підготовки кваліфікованих кадрів потребам особи, національної економіки та суспільства [2]. Одним із проявів цієї проблеми є невідповідність методики викладання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти вимогам сучасного ринку праці та потребам особи – майбутнього конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця [2].

Одним із засобів усунення цієї проблеми є ефективне використання викладачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти педагогічних технологій, зокрема дослідницької технології.

Проблема використання нових педагогічних технологій розроблялася багатьма авторами. Загальні аспекти застосування педагогічних технологій, у тому числі й дослідницької, розкрито в наукових працях як зарубіжних (Дж. Локк, Дж. Шваб і ін.), так вітчизняних вчених (А. Алексюк, П. Воловик, О. Пехота, А. Кіктенко, Г. Коджаспарова, О. Кульчицька, О. Любарська, М. Фіцула та ін.). У наукових доробках вчених представлено і європейський досвід використання навчальних технологій в умовах інформаційного суспільства (А. Петренко і ін.). У роботі Л. Павлюк і М. Пригодія розкрито науково-дослідну діяльність з електротехніки [4]. У наших попередніх роботах висвітлено дослідницьку технологія навчання у процесі профільної підготовки учнів старших класів та її використання на лабораторних роботах з автотракторної справи під час професійної підготовки старшокласників [5].

На високу ефективність застосування дослідницьких прийомів і методів у навчанні для поглиблення інтересу учнів до пізнавальної та творчої діяльності, для формування в них відповідних знань, умінь, навичок і дослідницької позиції в сприйнятті й осмисленні світу вказують більшість педагогів-вчених і педагогів-практиків (зокрема О. Пехота, А. Кіктенко, О. Любарська, М. Фіцула та ін.). Вони зазначають, що використання дослідницької технології здатне забезпечити освіченість, розвиток і вихованість учнів відповідно до вимог, запропонованих сучасним рівнем розвитку науково-технічного і соціального прогресу до особистості, здатної і підготовленої до активного, позитивно-творчого осмислення і перетворення світу [3 і ін.].